

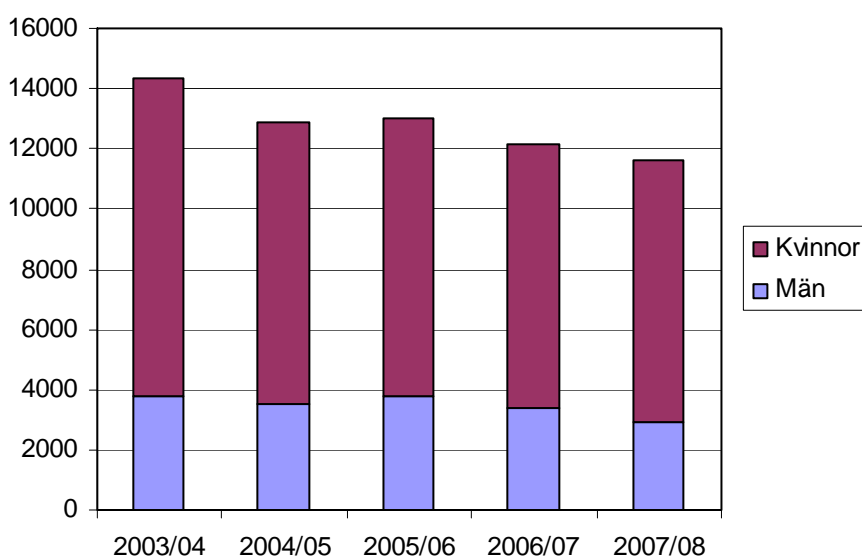
Lärarytbildningen 2007/2008

Nybörjare och examinerade – stabila könsskillnader

Lärarytbildningen är fortfarande Sveriges största högskoleutbildning. Men antalet nybörjare sjunker sedan några år tillbaka. Examenstalen ökar däremot fortfarande, som en följd av den ökning av nybörjarna som skedde under de första åren av 2000-talet.

Läsåret 2007/08 började sammantaget knappt 11 650 studenter på landets lärarytbildningar. Detta innebär att antalet nybörjare har minskat med cirka 500 personer jämfört med föregående läsår, och att den negativa trenden fortsätter. En annan tendens är att kvinnodominansen på lärarytbildningen verkar befästas ytterligare. Andelen män bland nybörjarna som för två läsår sedan var uppe på 29 procent ligger det senaste läsåret på 25 procent. Vad som då verkade vara inledningen på en trendförändring med en högre andel män visade sig vara en engångsföreteelse.

Nybörjare på lärarexamensprogram 2003/04 till 2007/08

Inriktningar mot olika verksamhetsområden

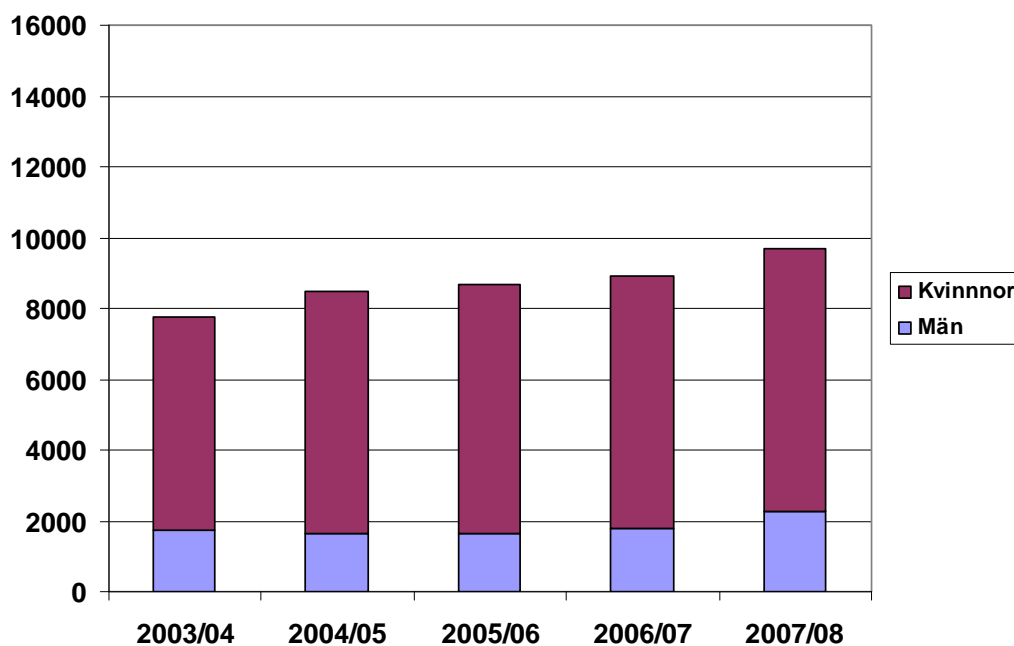
De som börjar på lärarutbildningen söker till olika ingångar, varav många är inriktade mot flera områden. Vanligast är kombinationer med inriktning mot förskola, fritidshem och grundskolans tidigare år, respektive kombinationer med inriktning mot grundskolans senare år och gymnasieskolan. Av dessa två huvudfördelningar började 45 procent av de nya studenterna 2007/08 med inriktningar mot tidigare år och 41 procent började på inriktningar mot senare år. Resterande 14 procent av nybörjarna finns på så kallade öppna ingångar där man väljer inriktning först efter en tids studier, och till viss del även på inriktningar mot både tidigare och senare år.

Fördelningarna mellan inriktningarna har i princip varit oförändrade de senaste åren. Det gäller även olikheterna i hur kvinnor och män väljer inriktning. En klar majoritet (64 procent) av männen som studerar på lärarutbildningsprogram inriktar sig mot grundskolans senare år och gymnasieskolan. Bland kvinnorna är istället den största delen inriktade mot tidigare år och förskola. På utbildningen mot förskollärare har andelen män varit runt tio procent de senaste 30 åren.

Fortfarande ökar antalet examina – och andelen kvinnor

Antalet examina på lärarutbildningen har ökat under de senaste sju åren bland annat som en följd av den markanta expansionen av antalet nybörjare som inleddes vid början av 2000-talet. Effekten av denna expansion kommer att avta under de närmaste åren på grund av att antalet nybörjare minskat sedan läsåret 2002/03.

Antal lärarexamina läsåren 2003/04 – 2007/08

Den starka kvinnodominansen håller i sig och förstärks. Av de cirka 9 700 utfärdade examina 2007/08 togs 76 procent ut av kvinnor. Motsvarande andel läsåret innan var 72 procent.

Könsskillnaden är också påtaglig när det gäller inriktning på examen. Många examina är inriktade mot undervisning inom flera verksamhetsområden. Den vanligaste examensgruppen totalt sett är kombinationen förskola, fritidshem och grundskolans tidigare år. För män är dock examensinriktningen mot senare år och gymnasieskolan den vanligaste.

Lärarexamina per verksamhetsområde 2007/08

Inriktning på examen	Kvinnor	Män	Totalt
Fritidshem	64	25	89
Fritidshem, grundskolans tidigare år	30	7	37
Förskola, fritidshem, grundskolans tidigare år	2 267	195	2 462
Förskola, grundskolans tidigare år	341	24	365
Förskola	653	18	671
Förskola, fritidshem	26	3	29
Grundskolans tidigare år	873	156	1 029
Grundskolans tidigare och senare år	18	9	27
Grundskolans senare år	1 164	531	1 695
Grundskolans senare år, gymnasieskolan	939	612	1 551
Gymnasieskolan	1 001	662	1 663
Övriga kombinationer av verksamheter	40	35	75
Totalt	7 416	2 277	9 693

Var uppstår brister och överskott?

Per verksamhetsområde kan konstateras att de examinerade lärarna inte fördelas helt enligt behoven av lärare på olika nivåer. Det senaste årets ökning av antalet examina har främst skett på inriktningarna mot senare år och gymnasieskola. För kvinnorna uppvisar även inriktningen mot förskola en viss ökning, men inte tillräcklig för att uppväga en ökad brist på lärarutbildade med den inriktningen. Baserat på de senaste årens examination kommer ungefär 3500 personer att årligen ta ut en examen som omfattar bland annat inriktning mot förskola. Om man däremot tittar på yrkesvalen bland tidigare examenskullar kan man uppskatta att bara drygt 1600 kommer att bli förskollärare, vilket innebär att behovet av förskollärare bara kommer att täckas till 40 procent.

Däremot kommer det att uppstå ett överskott av lärare med inriktning mot grundskolans senare år, och i synnerhet mot gymnasieskolan¹. Med nuvarande trend i studentintresset kommer detta överskott att förstärkas.

Det finns inga tecken på att den stora kvinnodominansen i förskolläraryrket är på väg att förändras. Könsfördelningen på lärarutbildningens inriktningar mot senare år och gymnasieskolan har däremot rört sig i riktning mot en mer jämn nivå sedan början av

¹ Se Högskoleverkets senaste prognos i *Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden* (Rapport 2008:2)

2000-talet. På dessa inriktningar har könsfördelningen under en ganska lång period varit inom spannet om 40 procent män och 60 procent kvinnor.

En annan lärarkategori för vilken Högskoleverket under många år uppmärksammat en tydlig brist gäller inriktningar mot gymnasieskolans yrkesämnen. Läsåret 2007/08 examinerades 358 lärare med sådan inriktning. Även om det skett en viss ökning i detta antal under de tre senaste åren så är antalet utexaminerade yrkeslärare otillräckligt. Tillgången på utbildade yrkeslärare kan komma att halveras fram till år 2020, eftersom så få examineras samtidigt som pensionsavgångarna är stora.

För närvarande pågår en temporär satsning på särskild lärarutbildning (SÄL) med syfte att öka andelen behöriga yrkeslärare. Satsningen riktar sig främst till redan verksamma lärare i yrkesämnena som saknar lärarexamen, respektive utländska lärares vidareutbildning. Detta är en satsning som innebär att antalet utexaminerade yrkeslärare kommer att öka under några år, men om inte satsningen permanentas kommer bristen på yrkeslärare att bli stor.

Nyborjare på lärarexamensprogram 2007/08, per högskola och inriktning

	Tidigare år	varav förskola	Senare år	Övrigt	Totalt
Uppsala universitet	261	172	351	28	640
Lunds universitet			45		45
Göteborgs universitet	544	543	395	108	1 047
Stockholms universitet	246	243	426	131	803
Umeå universitet	233	156	257	2	492
Linköpings universitet	260	247	419	28	707
Kungl. Tekniska högskolan			49		49
Luleå tekniska universitet	134	75	111	16	261
Karlstads universitet	383	252	374	3	760
Mittuniversitetet	172	168	48	20	240
Växjö universitet	330	214	242		572
Örebro universitet	74	56	168	113	355
Högskolan i Jönköping	277	179	135		412
Högskolan i Kalmar	156	155	124		280
Malmö högskola	610	544	475		1 085
Mälardalens högskola	192	191	133		325
Gymnastik- och idrottshögskolan			65		65
Högskolan i Borås	362	285	42		404
Högskolan Dalarna	165	159	188	42	395
Högskolan i Gävle	177	135	87	29	293
Högskolan i Halmstad	115	115	107		222
Högskolan Kristianstad	224	190	117		341
Högskolan i Skövde	74	74	25	9	108
Högskolan Väst	151	113	40		191
Lärarhögskolan i Stockholm	598	571	449	89	1 136
Södertörns högskola	246	206	95		341
Konstfack			43		43
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm				36	36
Totalt	5 984	5 043	5 010	654	11 648

Lärarexamina 2007/08, per högskola och inriktning

	Tidigare år	varav förskola	Senare år	Övrigt	Totalt
Uppsala universitet	224	199	381	2	607
Lunds universitet				45	45
Göteborgs universitet	450	224	759	13	1 222
Stockholms universitet	268	253	353		621
Umeå universitet	293	172	438	1	732
Linköpings universitet	295	269	332	8	635
Luleå tekniska universitet	106	46	136	26	268
Karlstads universitet	273	213	264		537
Mittuniversitetet	283	220	83		366
Växjö universitet	298	282	223		521
Örebro universitet	145	132	229		374
Högskolan i Jönköping	228	94	117		345
Högskolan i Kalmar	146	135	100		246
Malmö högskola	396	192	366	8	770
Mälardalens högskola	50	50	227		277
Gymnastik- och idrottshögskolan	8		81		89
Högskolan i Borås	142	138	36		178
Högskolan Dalarna	107	102	169		276
Högskolan i Gävle	142	62	98		240
Högskolan i Halmstad	43	43	95		138
Högskolan Kristianstad	193	191	82		275
Högskolan i Skövde	40	29	23		63
Högskolan Väst	80	73	9		89
Lärarhögskolan i Stockholm	353	344	294		647
Södertörns högskola			95		95
Konstfack			20		20
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm			16		16
Totalt	4 563	3 463	5 026	103	9 692

Bland de 9 692 examina som redovisas i tabellen ingår även examina från äldre lärarprogram
 Kategorin "övrigt" innehåller examina som riktar sig både mot tidigare och senare år